

DRIEMASTER

* * *

De VVD en de Partijvernieuwing

Sinds een aantal jaren doet de VVD ook actief mee in de strijd rond de partijvernieuwing door middel van manifesten, kongressen etc. Zoiets is op zijn minst om twee redenen een goede zaak: ten eerste bevordert het de publiciteit om de VVD en dat is electoraal gunstig en ten tweede aktiveert het de eigen aanhang omdat de talrijke benodigde vergaderingen - behalve drankgebruik - ook tot meer zelfbewustzijn en strijdbaarheid aanleiding geven. Dat de partijvernieuwing voor de VVD steeds weinig succesvol verlopen is, valt vrij eenvoudig te verklaren. We zullen daarvoor eerst een aantal jaren in de geschiedenis teruggaan.

In het verleden heeft de VVD konsekwent wat meer linksgerichte liberalen die meer de nadruk wensten te leggen op een principiële hervormingsgezind liberalisme de partij uitgejaagd. Te noemen vallen namen als die van Roethof (nu PvdA-kamerlid), Nypels (nu D'66-kamerlid), Gruijters (nu D'66-minister) (allen zijn oud-JOVD-lid) en vele minder bekende politiek geschoolden uit JOVD- en LDC-kringen (Het LDC is een inmiddels opgeheven groep van vaak wat meer linksgerichte liberalen die geprobeerd hebben geestverwanten in en buiten de VVD te verenigen). Ook Stikker en Korthals zijn slachtoffer geworden van dergelijke "zuiveringen".

Reeds ver vóór 1966 - het geboortejaar van D'66 - is door de toenmalige vice-premier, drs. H. A. Korthals, toen hem in 1958 gevraagd werd lijstaanvoerder van de VVD te worden, geëist dat er een Liberaal Beraad

zou komen om aldus een opening te maken voor contact met liberaaldenkenden buiten de VVD. Het VVD-hoofdbestuur, mede door de invloed van de heer Van Riel, weigerde, waarna drs. Korthals bedankte voor de eer. Hij trok zich terug uit de actieve politiek en is enige tijd later lid van de Raad van State geworden. De VVD had daarmee voorlopig de boot gemist, zo bleek enkele jaren later heel duidelijk.

In juni 1966 was het opnieuw drs. Korthals, erelid van de JOVD, die tijdens een rede op het JOVD-kongres in Dalfsen (Ov) heeft opgeroepen de liberalen in de verstrooiing te bundelen. "Een liberaal is geen man van behoud, maar een man van hervorming", terwijl de donder en de bliksem uit de inktzwarte hemel over het gehoor uitgestrooid werd. Misschien kwam het mede door het weer, maar in ieder geval sloeg het betoog erg aan, althans bij de JOVD. De toenmalige JOVD-voorzitter Hans Wiegel publiceerde namens het hoofdbestuur van de JOVD in het VVD-orgaan "Vrijheid en Democratie" een veront-rust schrijven, waarin hij vroeg om een liberaal beraad van VVD, LDC, Liberale Studenten en JOVD, mede met het oog op de dreigende oprichting van D'66. Die oprichting kon echter niet voorkomen worden (september 1966) en vele (oud-) JOVD-ers traden toe tot de nieuwe partij. De VVD verloor op deze wijze veel potentiële kader.

Het Liberaal Beraad, bestaande uit de besturen van VVD, JOVD, LDC en Liberale Studenten, kwam er desondanks. Drs. Korthals werd voorzitter van de kerngroep. Eerst in

vervolg blz. 2

DRIEMASTER 25e jaargang, mei 1973

Maandblad van de onafhankelijke Liberale Jongeren-Organisatie Vrijheid en Democratie (JOVD).

LEDEN VAN DE REDAKTIE: Jan Weggemans (Hoofdredakteur), Deliuslaan 32, Utrecht, 030-940856; Jan Franssen (Eindredakteur/administrateur), Dammerweg 75, Nederhorst den Berg, 02945-3124; Ko van Doorn; Jan Evenhuis en Duke Dominicus van den Bussche.

REDAKTIE/ ADMINISTRATIE-ADRES: Dammerweg 75, Nederhorst den Berg

KOPIJ AFDELINGSPAGINA: NW. Kijk in 't Jatstr. 127, Groningen

Algemeen sekretariaat van de JOVD: Vossenakker 3, Ede, 08380-17170

Algemeen penningmeester van de JOVD: girorekening 953500 te Groningen.

ABONNEMENTSPRIJS: Minimaal f 7.50 per jaar; voor leden gratis. **ADVERTENTIETARIEVEN** worden gaarne verstrekt door de administrateur. **BETALINGEN** van advertentie- en abonnementsgelden uitsluitend op giro-rekening 277760 t.n.v. Stichting „De Driemaster” te Den Haag.

januari 1968 en maart 1969 werden er enige stukken gepubliceerd. Een opzienbarend punt was de erkenning dat de verlaging van de belastingdruk lagere prioriteit moest hebben dan uitgaven ten behoeve van de gemeenschap. In een derde stuk werd voorts erkend dat de politieke vernieuwing eveneens gepaard zou moeten gaan met vervanging van personen in vertegenwoordigende lichamen. Het is nu eenmaal ongeloofwaardig een nieuwe koers te willen varen met exact dezelfde kamerfractie. Er kwam een nieuw verkiezingsprogramma met de mooie naam "Liberalen op nieuwe wegen" (1971) welke een zwakke afspiegeling van het Liberaal Beraad was. Ook van de personele vervanging kwam weinig terecht; alle Tweedekamerleden onderschreven het program en zo bleef het hele zoodje zitten.

★ Liberaal Manifest

De tijd schreed voort en na de weinig succesvolle kamerverkiezingen van 1971 (één zetel verlies) maakte zich wederom - net als in 1966 - bezorgdheid meester van de top van de VVD. Nu was er verdorie zo'n mooi program en nu verrekten de kiezers het om te komen. De potentiële winst van de VVD, veel zwevende kiezers, ging nu niet naar de Boerenpartij of D'66 maar naar alweer een nieuwe komeet, DS'70 ! De Partijraad van de VVD wenste een nieuwe bezinning. In maart 1972 werd op het VVD-kongres te Nijmegen de komst van het Liberale Manifest aangekondigd (mede dankzij druk van de JOVD); in september 1972 verscheen het Liberale Manifest.

De procedure rond de behandeling van het Liberaal Manifest werd echter ingrijpend verstoord door de breuk in het kabinet-Biesheuvel (juli 1972). Oud-JOVD-voorzitter Wiegel, in 1967 kamerlid geworden en in 1971 opgeklommen tot fractieleider, werd lijststaanvoerder voor de verkiezingen van november 1972. Daarvoor kwam een urgentieprogramma 1972, een vodje met een grote foto van Wiegel, een lijstje van gereali-

seerde beloften (9 van de 11 hadden betrekking op lagere belastingen) en verder een achttal punten welke een slap aftreksel waren van het program van 1971, en die volstrekt los stonden van het Liberaal Manifest. De totale belasting- en premiedruk werd te hoog geacht; bestrijding van geweld en geldontwaarding en scherpe bestrijding van misbruik van sociale voorzieningen en beloning naar prestatie, vormden de centrale punten. Allemaal zaken die als geheel niets te maken hebben met een modern en dynamies liberalisme, maar daar ging het ook niet om. De konfessionele partijen moesten kapot, en DS'70 moest weggevaagd worden. Dat kon door een rechtse campagne te voeren rond Wiegel die door zijn optreden in de kamer inmiddels ook buiten de VVD-aanhang (o.a. bij de stratenmakers) bekend was geraakt. Er verschenen in de daarvoor geschikte kranten dagelijks kleine advertenties met als grote klap daags voor de verkiezingen een oproep aan allen om niet op de PvdA te stemmen. Door vaak samen met Den Uyl te debatteren werden de konfessionelen en Van Mierlo uit de publiciteit gespeeld. De klap kwam hard aan in november 1972 en PvdA, PPR en VVD deelden samen de winst; D'66 en DS'70 waren en passant verslagen.

★ Doorbraak los van programma

Deze politieke verschuiving heeft overigens in grote lijnen los gestaan van de inhoud van de politieke programma's; die worden niet bestudeerd in brede kring. Dat is een nadelig punt voor partijvernieuwers. Toch zijn de discussies daarover van grote waarde voor de denkwereld en denkrichting van het partijkader. Ze hebben mede invloed op de manoeuvreerruimte van een partij. Wiegel heeft nu naam gemaakt als politiek leider, en hij heeft het vertrouwen gewonnen van zijn partijaanhang. Hij heeft zijn handen vrij en kan - als oppositieleider - politiek gezien de VVD van richting doen ver-

vervolg blz. 3

Friesch Groningsche Hypotheekbank N.V.

pandbrieven

een veilige belegging met zeer hoog rendement

anderen, ongehinderd door een hem gunstig gezind partijkongres en een in grote meerderheid jong en politiek weinig briljant hoofdbestuur.

Het klimaat voor verandering in een partij is nooit gunstig als er recentelijk successen geboekt zijn, tenzij de partijleiding die stimuleert of tolereert. Wiegel heeft daarom thans grote mogelijkheden. Daarbij komt dat de verkiezingswinst niet is behaald dankzij een bepaald program, doch dankzij enkele aansprekende slogans, een goede reclamekampagne en een handige, bekendheid genietende lijsttrekker. Dat nodigt eerder uit tot behoud van de zwevende kiezer dan tot principiële bezinning. Wiegel kan proberen de kool en de geit te sparen. Of dat verstandig is zal de tijd leren. Een consequent doorborduren op het Liberaal Manifest - en op zijn eigen politieke verleden - kan zeker nieuw bloed naar de VVD trekken en dat is ook wel nodig. Elke groeiende partij moet op verantwoorde wijze nieuw kader aantrekken. Bekwame mensen zijn schaars; velen hebben zich van de politiek afgekeerd. In Nederland is eigenlijk alleen de PvdA in staat - soms ook de CPN - om d.m.v. wijkteams e.d. met de bevolking in contact te blijven.

Voor de VVD hangt veel af van de wijze waarop het beraad over het Liberaal Manifest, zowel binnen als buiten de VVD gaat plaatsvinden. Het hoofdbestuur van de VVD moet daarvoor een procedure vaststellen. Het is de stellige overtuiging van het JOVD-hoofdbestuur dat de discussie over het manifest niet te veel via de traditionele partijkanalen moet plaatsvinden. Gesprekken tussen politieke toppen zijn in het verleden (met D'66) op niets uitgelopen en de politieke situatie is er nu ook niet naar (zie interview met JOVD-voorzitter Lantain). De basis van de VVD zal aangemoedigd moeten worden contact te zoeken met liberaal-denken buiten de VVD. Hopelijk zal het VVD-hoofdbestuur daarvoor een verstandige procedure ontwerpen. Verder is het wachten op een modern-liberale oppositiekooers van Hans Wiegel die zijn politieke verleden nu eindelijk eens kan gaan waarmaken, en die nu ook kan gaan bewijzen dat hij - behalve over politieke handigheid - ook nog over eigen ideeën beschikt, ook al behoeven die niet, zoals bij Oud met wie Wiegel zich graag laat associëren, op het gebied van het staatsrecht te liggen.

Jan Weggemans.